

ТОЖИХОНГА ТЕНГЛАШИНГ

Яқинда Чуст райони бўйлаб ажойиб хушхабар тарқалди: «Ленин йули» колхозининг бригада бошлиғи Тожихон опа Умаровага «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган шахс» унвони берилди. Ҳа, меҳнатига лойиқ мукофот бу.

1958 йилнинг охирида эди. Уша вақтда колхоз партия ташкилотининг секретари бўлиб ишлаб турган Тожихон Умарова қишлоқ ҳўжалигини, айниқса пахтачиликни ривожлантириш соҳасида бўй бераётган камчиликларга тоқат қилиб туролмади. Колхоз правленийси билан келишиб, бригадаларни мустақимлашга қарор қилди. Бир неча йиллардан «бўён қолоқ» ҳисобланиб келган бригадаларни илгорлар даражасига кўтариш, колхоз бўйича эса умумий юксалишга эришиш лозим эди. Шу масъалада Ҳасанхон Дарвешев, Низомидин Ўлдошев каби ишбилармон коммунистлар қолоқ бригадаларга бошлиқ қилиб юборилди. Парти-

ком секретари Тожихон Умарованинг ўзи эса энг кам ҳосилли бригадага ўтди.

Тожихон опа экин майдонларини кўздан кечирган, бригада аъзоларини йиғиб, улар билан дилдан гаплашди. Ери ардоқлаш, жон куйдириб ишлаш, чигитин барвақт акиб, бир текис ундириб олиш, ғўзани меҳр-муҳаббат билан парвариш қилиш, вақтида сугориб, вақтида озиқлантириш тўғрисида пахтакорлар билан фикрлашиб олди. Маълум бўлишича, вегетация даврида камида 7 марта сугорилиши лозим бўлган ғўзалар илгори 3-4 марта сув ичар экан.

Бригадир Тожихон опа буларнинг ҳаммасини ҳисобга олди. Ўша парвариш билан боғлиқ бўлган барча ишларнинг ағро-техника муддатларига ўтказилишига эришти. Бригада аъзоларининг ҳаммаси бир таъбир жон бўлиб меҳнат қилишди, пахтага чинакамга яхлос қўйишди. Баракали меҳнат ў-

Х. МИРЗАКАРИМОВ.
Андижон области.

„Оқ олтин“ ишқини (Л. В. Х. А.)

Автобус кенг асфальт йўлдан учиб борапти. Яқинида шудор қилинган, эрталабки қуёш нурда тилимланган жигардек товланиб ётган кенг пахта майдонлари, ҳосил териб улгурилмаган катта-кичик карталар қўлга ташланади. Бир чигит тераётган қизу жувонаар, «ХТЗ» да ер ағдарётган йигитлар лип-лип ўтиб қолади. Автобуста аксарияти аёллар. Улар Қўқондан бўён қизгин баҳслашиб келишпти. Бу йилги пахта таёёрлашнинг шиддаткор ўтгани, икки район ўртасида кетган кучли тортишув, катта мусобақа тўғрисида гап борапти. Ўзбекистон райони билан Киров районининг ерлари бир-бирига туташ, қўшни. Узоқ йиллардан бўён ҳар икки район қолоқ ҳисобланиб келган. Пахта пилани тўлмаган. Мана икки йилдирки, бу районлар областга эмас, республикада биринчилар қаторига чириб олган. Ўтган йили ўзбекистонликлар олдинда кетишганди. Бу йил эса кировликлар бир кун бўлса ҳам маррага етароқ етишган. Ваҳсе мана шу хусусда борарди.

— Менга қаранг, — дейди олдинги қаторда бошини оқ жун рўмол билан таниб ўтирган ёшгина етуб, — маррага сизлардан олдин етиб, тапшиқнинг устидан чиққим. Энди тан беришлар-да.

— Тўғри-ку, лекин пахтани нуқул хом топишларингиз-да! — Нима-нига, биз-а?

— Ҳа, сизлар. Бизники нуқул отбор сорта ўтди. Сизларники эшитишимизча, паст сортага ўтганимиз.

— Хой дугонажон, оғзингизга қараб гапиринг. Бу гапларингиз кировликларнинг қўлогига бориб етмасми...

Баҳсе қизиб борарди. Автобусни бошқариб бораётган йилгит ҳар замонда орнасага ўтирибди Яқут, Кудаш, Яйпан дея остана...

Бундай пайтда унинг сўзлари кескин, салмоқли, командирнинг бўйруғидек оҳангдор жаранглайди.

Ижроқомда ўзи иш қўп бўларкан. Биров ўз ўлини интернатга бепул жойлаштириш ҳақида, биров пенсия жамаки билан, бошқаси собос мудури устидан араз-дод билан келди, ҳуллас келувчиларнинг кети ўзимайди. Ниҳоят Ҳакимова менга юзланди:

— Йигитча, сизни эсиртириб қўймадимми? — деб сўради.

— Зеркишми нимаси, сўхбатларингизни маза қилиб тинглаб ўтирибман.

— Далага чиқамиз дейсизми?

— Яхши бўларди.

— Сиз, муҳбирлар, доим пахтакорлар ҳақида шавқ-заъв билан ёзасизлар. Бу жуда яхши, лекин пахтакорлар билан ёшма-ён туриб енг шимариб ишлатилганлар ҳақида баъзан лом-мим деймасизлар. Мана депутатларимиздан Жўраҳон Бузруков, Тиллаҳон Муҳаммадиевни олайлик. Булар йилгитерим даврида чанана жонбозлик қўрсатишди. Меҳнаткашларни озиқ-овқат билан ўз вақтида таъинлаш, уларнинг ўғил-қизларини ўқитиш-тарбиялаш... буларда, сизнингча қаҳрамонлик, фидойилик йўқми...

Яшархон опа район Советининг хотин-қизлардан сайланган 61 депутати, шиллоқ Советларининг 374 депутати ҳўжалиқнинг турли соҳаларида ишлаб, меҳнаткашларнинг фаровонлиги, бахтли турмуши йўлида, мулк-қўлчилик учун енг шимариб ишлатилганини шавқ-заъв билан сўзлаб берди.

Район марказидан «Ўзбекистон» колхозига борадиган катта йўлга яқинидаги асфальт ётиқ-зилган экан. Йўл бўйида янги тушган иморатлар, қўл, ҳаммом йи-нолари ҳўзини кўз-қўлаб турибди. Далада янги қизгич: оқ олтин майдонларини ғўзалардан талаш, яхоб бериш учун ариқ-зо-

қилмади. 15 тонна терибди-ю, ўн олти тонна теролмади деб ўзини ўзи койиб юрибди...

Айтишларига Қаромат опа Хошимова мана шу бригадага ўн йил бошчилиқ қилган. Ҳосилдорлигини 12-13 центнердан 28 центнерга кўтарган. У — ҳозир област Советининг депутати, област партия комитети пленуми аъзоси.

— Ўтган йили қишлоқ Советига раис қилиб кўтарувдик, янглишган эканми? — деб қудди Яшархон опа.

— Нега эди янглишар экансизлар? — деб қизиди.

— Чувки Қароматхон ҳеч қачон идорала ўтирмайди. Қачон қарасангиз, мана шу қизил этгинини кийиб олиб, пахтазорини кезиб агроном билан баҳслашган-баҳслашган. Ишонсангиз, қишлоқ Совети идорасидан туякларга ҳам гул экниш ўрнига пахта экибди...

— Энди Яшархон ўрганган қолган эканми-да, — деди Қаромат опа худди нечирми сўраганда.

Узининг сизидилдан қилаётган меҳнати билан ерининг ҳосилдорлигини ошириб, районнинг шуҳратига-шуҳрат қўшаётган қизу жувонаарнинг ҳисоби йўқ. Жўраҳон Ўлдошев билан Инояттой Ворисова районда турсуночлар ҳаракатини бошлаб беришган, қизу жувонаарни машинага қорлашган, намуна кўрсатиб, қўлчиланинг ҳўматини қўюшганин. Уларни Ўлдошев номи совхозиданга эмас, балки областда ҳам ҳўрмат билан тила олишди. Республикада кизмат кўрсатган меҳнаткор Инояттой Ворисова — совхознинг ҳақиқий жонқури. У терим палласида машина букиридан тоғ-тоғ олтилар тўққан. Ҳосил йиғиштирилиб олган мана шу қўнларда эса «ДТ-24» маркали машинага ўтириб, далага гўнг қормоқда.

— Инояттой, сизнинг ҳам ҳеч дам олдиндан кунингиз бўлмаган, ўзи? — ҳазилга олиб сўради Ҳакимова.

— Опажон, машинага мисмасам оламан, йираб кетаман, — ҳазилга ҳазил билан жавоб қайтарди Инояттой. — Машинанинг ишчи-ўзи бошқа бўларкан. Туилари ҳам уйку бермайд.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Рисолат Ўргачев раис бўлган Ленин номида колхозда бўлганимизда оланинг тадбиркорлигига қўйил қолдик — қолоқ ҳўжалиқни бир-икки йил ичда ба-

Х. ТУХТАБОВЕВ,
Фарғона области, Ўзбекистон бошқармаси.

АФОРИЗМЛАР

Масаб билан баландмас одам,
Масаб одам билан муҳтарам.

Отанга бўлмагил аранда, банди,
Бандидан чиқиб, бул хунар фарзанди.

Ғайрат қилиб билим олишга тириш,
Билиб ол-да сунгра чин ишга кириш.

Доно суҳбатидан бош тортса нодон,
Даврондан яхшилик нўрмас ҳеч қачон.

Онандан бош товлана, ошмасин дарди,
Шараф тожи эрур овдин гарди.

Берибсан ваъда албатта вафо қил,
Вафосизлиқни қалбингдан жудо қил.

Дил, агар ногўноҳ гамага учрасанг,
Ғамхўр дўстинг бўлса, у гама эмасдир.

Қора кунинг учун дўстларинг керак,
Роҳатли кун дўстлар ҳеч ним эмасдир.

Шундай яшагини, сен бўлсанг Шарпа,
Сени дуо қилсин одамлар Ғарба.

Единдами, айт-чи, сен тугилган он,
Барча хандон эди, сен эса гирин. Шундай яшагини, нетар чоғинда.

Барча гирин қолсин, сен боргил хандон.

Не ирагинг бор эса, бунёд қил,
Яхшиин инсон дини оёб қил.

Ғуссални кишига нулги бахш этмон,
Бир ботим қандан ҳам, билгил ахширон.

Адоват тигини кўтарган киши,
Адоват тигидан бўлади ҳалон.

Шахру қишлоқ оёб аддан,
Жаҳон таъби нуп шод аддан.

Адл мамлакатга бўларкан меъмор,
Бошқа ҳеч бир нарсга эмасдир дармор.

Бир қўл икки ишни қилолмас явор,
Бир дилга ситишмас асло икки ер.

Нопон бўлса ариқдаги сув,
Тоға бўлмас киним, юз бор юв.

Сўз айтсанг, рост гапирсанг қил оқат,
Ростлиқдан яхши борму зеб-зийнат.

Одоб ичдан бўлмоғи керак,
Ҳосил бермас ҳеч ташқи безам.

Ғарқ бўлма сўзларини ҳусн-жамолига,
Нечундир, назар сол ишини ҳолига.

АВТОМОБИЛЧИЛАР ҲУЗУРИДА

Пойтахт Ўзбекистон санъаткорларини олишмоқда. Бугун сериуш ўша маданияти арбоблар байрамидеке безатилган Лихачев номидаги автомобиль заводига боришлар. Цехларда, корхона ҳолисида «Хуш келинсан, Ўзбекистонлик азиз меҳмонлар!» деган плакатларга қўйилган тўшади. «Московский автозавод» газетасининг махсус сойи босилиб чиқди.

Инженерлар корпуси ғаммуи. Бу ерга слесарлар, йиғувчилар, прессчилар ва бошқа касб ағалари йиғилишган. Завод ҳолидаги адабий уюшма аъзолари — ишчи шорлар ҳам меҳмонларни кўтиб олишга келишган. Улар меҳмонларни таъриқлаб, ўзларининг йилги шёрий тўпламларини ўқиб буювчиларга таъдид етдилар. Меҳмонлар ҳам ўз навоида меҳмонларга ўзларининг рус ва ўзбек тил-

УЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНАТ ХОДИМЛАРИ МОСКВАДА

Даридати китобларини совға қилди.

Шоир Миртемирийнинг «Ленин ҳақида», Мирмуҳсиннинг «Темирчилар», Гулчехранинг лирик шеърлари, йи, Андрей Иванов, Туроб Тула ва Жуманаз Жабборовларнинг йилги асарларини автомобильчилар эфрини билан тингладилар. Кечгарақонлиқ қилган Ҳамид Ғулом Ўзбек адабиётининг сўнгги йиллардаги ютуқларини тўғрисида гапириб берди. Саҳнага ашулчилар ва рақс усталари чиқди. Завда халқ йўналишлари, классик опералардан ариялар

Узбекистон театр жамаиати раиси, инжир Урибосари Р. М. Корнев республика шаҳарларининг аълоининг ва Ўзбек миллий кинематография заводи га тўғрфа қилади.

Ўзбекистон артистлари Бутун Россия театр жамаиатининг июдий коллектини билан учрашдилар. СССР халқ артисти Михаил Царев сўзга чиқиб:

— Серкуш республика санъат арбобларининг Москвадаги томошадарини — деди у. — Ватанимизнинг маданият ҳақида катта воқеадир. Ўзбекистон санъаткорлари санъатнинг ҳамма жанрларида намолазга ериш, гайлиларини намоиш қилдилар.

М. БОБОХОНОВ,
Москва шаҳри.

ЖИМ АЙБДОР?

ма мажбур эди? Ени бирон нарсасга муҳтожлик сезиларлими? Йўқ!

Бунга мисол қилиб группа аъзоларидан бири Пан Дончарин олиб кўрайлик. Унинг отаси «Узгитипром» инженерини, отаси Ким эса педагог.

— Ўғлингиз 330 сўмини қаердан олган? — сўради Кимдан.

— Қаердан бўларди, ўзининг пули. Москва сажхат қилиш учун йиққан, — деди у. Ҳаниматдан эса, бу ўғирлаб сотилган нарсаларнинг пули эди.

Педагог Кимнинг тили Ўзғонга қандай бўлди экан! Икхоти, у ўз фарзандининг келажакига, таъдирига бефарқ қарасал!

Балзи ота-оналар ўғил-қизларини тарбияланишга қарор қилишларида, улар «бўла-мақтада ўқийди-ку» деб бутун тарбия ишини ўқувчиларга қўлаб қўядилар. Бунда қилиш ярамайди, албатта.

Тўғри, бола тарбиясида наътабининг роли катта. У болага илб беради, адоват ўргатади. Лекин ота-она ҳам ўз бурчини ҳалол ўтаса, бола чинакам одобли бўлиб ўлганди. Куш ушда кўрганни қилади, дейди жамкизм. Бола ҳам билади нўрганини амалга оширишга ҳаракат қилади. Ақлини салпала та-

ниган болаларнинг баъзиси отасидек, баъзилари онаси каби юрш-турушини ҳавас қилади. Уларнинг хатти-ҳаракатларини кўзатди. Кўпгина яхши ҳислатларини шу таъриқа ўргатади. Шу сабабли ота-она оилада ўрнатилган қўнлар даркор. Ота-она ҳам, педагог ҳам бола тарбиясида муҳир кирур, дек иш туттиларини лозим. Болада пайдо бўлган ҳуқуқ одатини илдиш оттирмай, ўз вақтида «несиб ташлаш»ларни керак. Афсуски, болага бефарқ қаровчилар ҳали ҳам бор.

Ююнда қайд қилинган воқеанинг сабабини қайтайлик. 163-мактаб ўқувчилари ўтган йил кўзда колхозга сазавот йиғим-терини, га чинишди. Бир группа ўқувчилар спирт, йи ичиним ичиди. Булар орасида Штоколенко, Ершов, Доценколар ҳам бор эди. Директор Урток Сереевнинг, сифи раҳбари Урток Милхвалев болаларнинг ҳуқуқини кўра-бўла туриб, уларга юзани наарадлар. Уларни уялтириш ўрнига бўлган воқеани ҳаспўлаб, босди-босди қилдилар. Учинча аланга олди. Оқибатда уша болалар ўғил-ини қилишга бориб етдилар. Шунинг айтиш иракини, бундай воқеалар жамаиатимизда жуда оз учрайди. Ешларнинг аксарияти

мантабаги ота-оналар комитетининг раиси, Киров район ижерия комитети ҳузурида балогатга етмаган болалар иши бўйича комитетининг аъзоси. Ени Шамсиевлар оиласини олиб кўрайлик. Бу оилада 8 йон бор. Ғафур Шамсиев 167-мактабда ишлайди. Ғафур ақанинг ҳамма болалари яхши ўқишди, уй ишларига бажонидил ёрдамлашадилар.

Комилов ва Шамсиевлар оиласи наби бахтер оилаларнинг санаб саногоға етолмаски. Бундай оилада тарбияланган болаларини кўриб «отасига раҳмат» дегини келари.

Ўз фарзандларининг таъдирига бефарқ қарай, пировадигада унинг қилишларидан юз ерга қарган кишиларни кўрганда эса ҳам юрагинг ақийди, ҳам газавинг устида. Ахир уларнинг шундай бўлишига ким аёбдор?

Ўз болаларини бебеш қилиб қўйган оилаларни, инок билаларга тенглаштираман. Бу ҳаммажамиянинг ишмизи. Жамаиатининг ҳар бир аъзоси қудратли давлатининг муҳим аъзоси бўлган оилаларнинг бахтер кишии учун, келадан ағалари ёш аълоининг коммунистнинг чинакам би, нонорлар бўлиб ўлгашини учун юрак йирини, куч-гайратини сарфлаш керак.

А. ТОШМАТОВ,
Тошкент шаҳар ижерия комитети йи. Моат тарбияни сағлаб бошқармаси, ининг бошлиғи.

